

Financiën Gelderse gemeenten, een tussenstand.

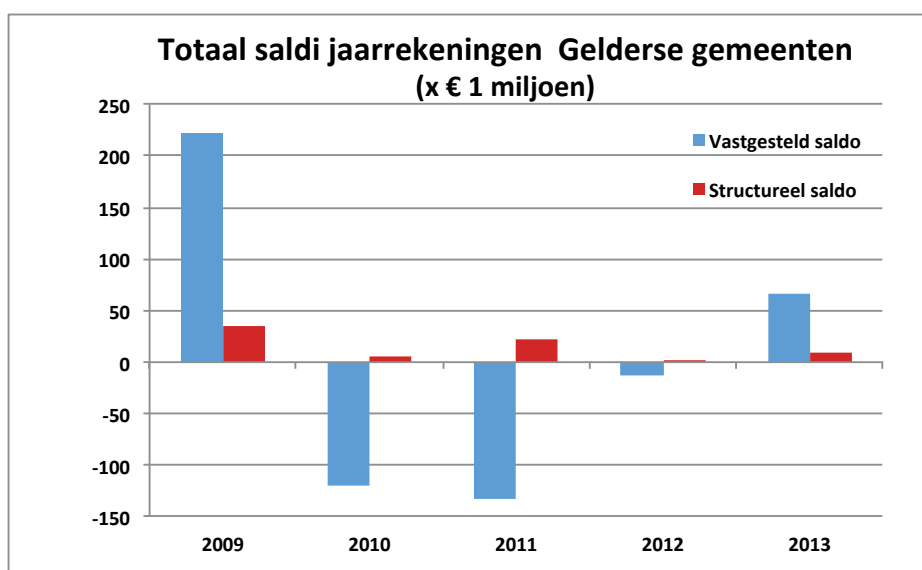
De financiën van de gemeenten staan al een aantal jaren onder druk. De reserves slinken en de risico's nemen toe. De begrotingen 2015 en de daarbij behorende meerjarenramingen 2016-2018 zullen duidelijk maken of de zorg die het afgelopen jaar is uitgesproken terecht is. In 2015 worden veel van de rijksbezuinigingen op gemeenten geëffectueerd, waaronder die op de 3 decentralisaties in het Sociale Domein. Over een paar maanden weten we hoe gemeenteraden in staat zijn gebleken de financiële uitdagingen te tackelen.

In deze factsheet wordt een tussenstand van de financiële positie van de Gelderse gemeenten weergegeven. Op basis van de resultaten van 2013, de balanspositie op 31 december 2013 en de ontwikkelingen binnen de vermogenspositie.

1. Jaarrekeningsaldi

De jaarrekeningresultaten zijn door de bank genomen positief. Na een aantal jaren van soms forse tekorten (verliezen Grondexploitatie) is er weer sprake van "winst". Er waren veel minder verliezen op de grondexploitatie dan in de jaren 2010-2012 (zie 2). Het grootste deel van de positieve saldi is ontstaan door incidentele meevallers, zoals bijvoorbeeld het doorschuiven/

uitstellen van investeringen waardoor er nog geen sprake is van de daarbij behorende structurele (kapitaal)lasten. Ook blijkt dat er vaak sprake is van onderuitputting op een groot aantal posten. Lopende bezuinigingstrajecten zijn veelal goed doorgevoerd en/of vooruitlopend op die bezuinigingen is er al zeer terughoudend geld binnen die budgetten uitgegeven.

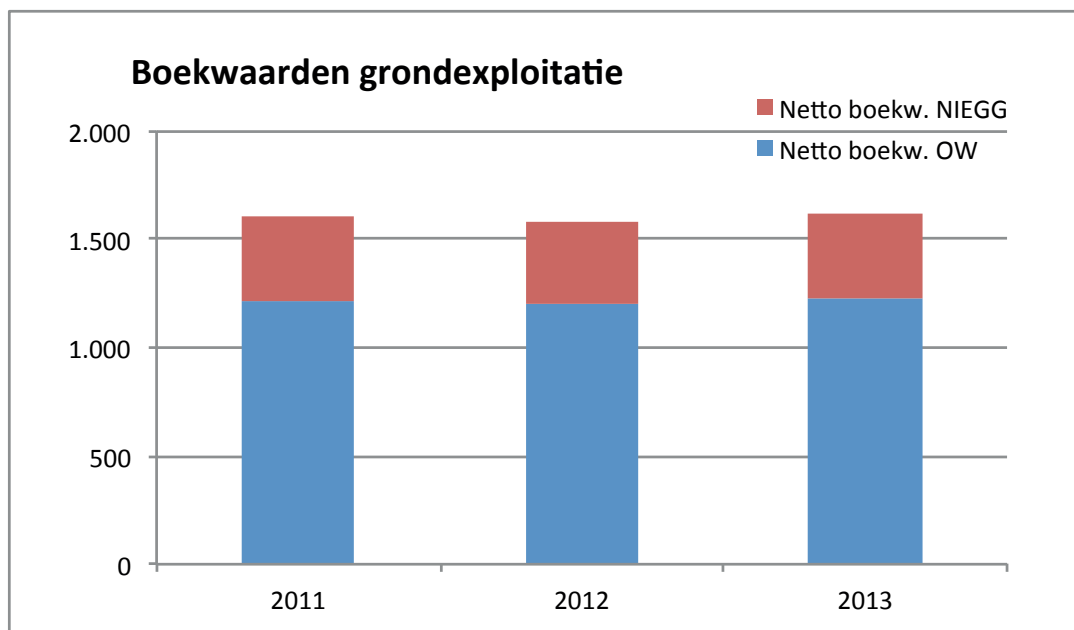

2. Grondexploitatie.

In de jaren 2010 t/m 2012 zijn er in Nederland voor miljarden aan verliezen geleden op de grondexploitatie. Ook een groot deel van de Gelderse gemeenten ontkwam hier niet aan. Voor de genoemde jaren ging het in Gelderland om ruim € 700 miljoen. In 2012 was er al sprake van een afname van de verliezen.

In 2013 zet deze trend zich voort. Het totaal aan verlies op de grondexploitatie bedraagt in dat jaar bijna € 60 miljoen. De risico's binnen de grondexploitaties zijn ook in 2013 aanzienlijk gebleven. Hoewel er veel voorzieningen zijn getroffen is er nog altijd sprake van enorme boekwaarden die nog moeten worden terugverdiend. De netto boekwaarde (boekwaarde

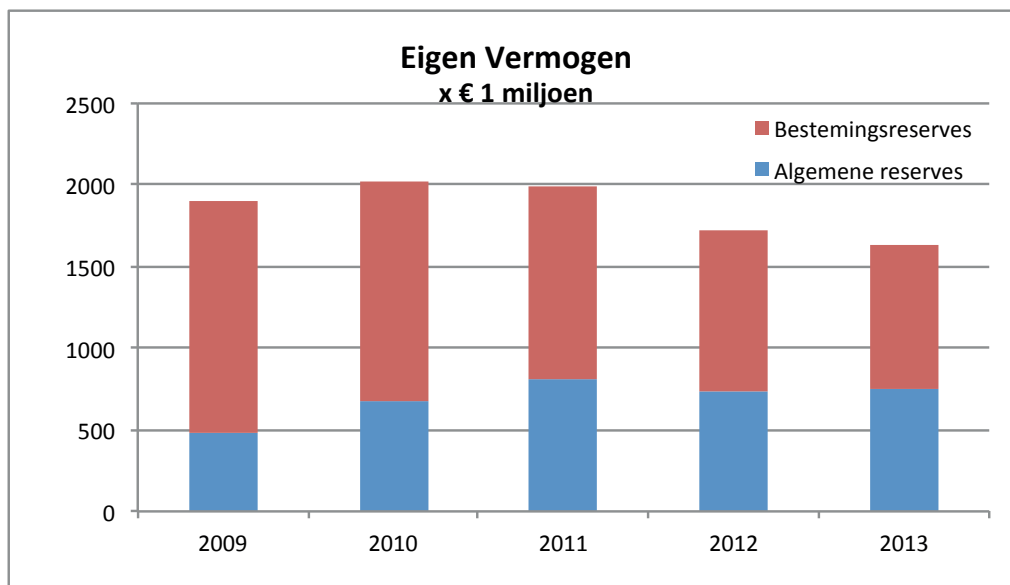
volgens balans +/- getroffen voorzieningen) van de onderhanden werken (OW) bedraagt ruim € 1,2 miljard. Voor de nog niet in exploitatie genomen gronden (NIEGG) is deze bijna € 400 miljoen. Om dit op den duur terug te verdienen moeten gemeenten in de komende jaren ook nog zo'n € 2 miljard aan kosten maken en worden inkomsten verwacht tot een totaalbedrag van € 3,5 miljard. In de grafiek is de ontwikkeling van de boekwaarden in de afgelopen jaren weergegeven. Het feit dat de boekwaarden nauwelijks wijzigen, laat nog eens duidelijk de stagnatie in de bouwsector zien.

3. Eigen vermogen

De positieve saldi van de jaarrekeningen zorgen er voor dat de gemeentelijke algemene reserves weer iets zijn toegenomen. Daartegenover staat een afname van de bestemmingsreserves, reserves die in principe vrij besteedbaar zijn, maar waarover de raad al het doel heeft benoemd. Het aanwenden van bestemmingsreserves betekent dat voor investeringen geen dekking binnen de lopende exploitatie wordt gezocht, maar dat deze ineens uit het gemeentelijk

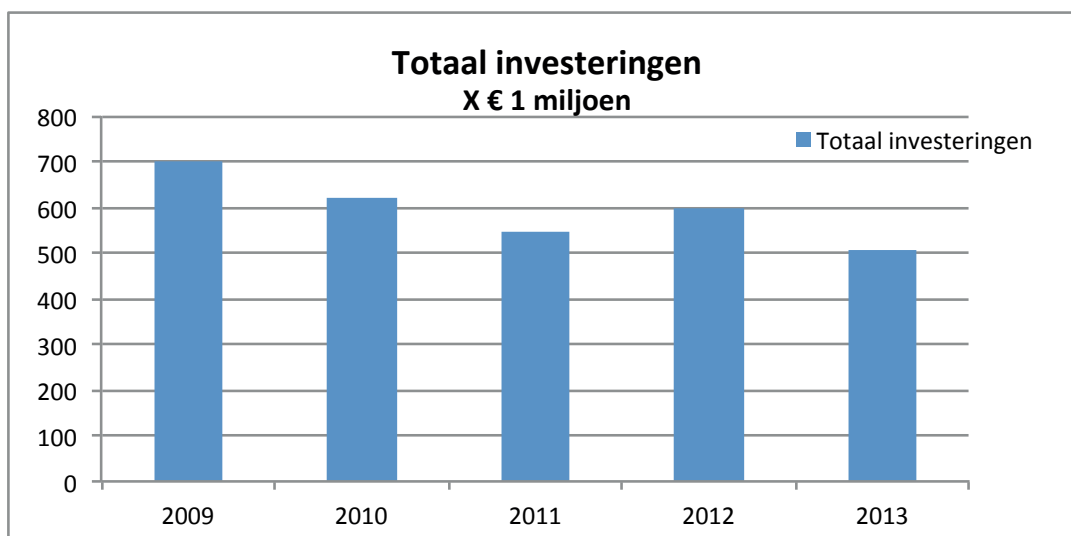
eigen vermogen worden gedekt. De verwachting is gerechtvaardigd dat dit de komende jaren door zal zetten. Een verdere afname van de reservepositie naast een toename van de gemeentelijke exploitatierisico's betekent dat er in de toekomst steeds minder geld zal zijn voor het doen van investeringen en het op een voldoende niveau houden of brengen van de buffers om de risico's af te dekken.

4. Investeringsen

Uit de grafiek met de gemeentelijke investeringen valt de verdergaande daling op. De tijdelijk “opleving” in 2012 is niet anders te verklaren dan door de investeringsimpulsen die door de overheden zijn gedaan voor het bestrijden van de crisis. De verslechterende financiële situatie noopt veel gemeenten er toe de investeringen te beperken tot de hoogst noodzakelijke. De € 500 miljoen die in 2013 is geïnvesteerd, bestaat ook voor een substantieel deel uit investeringen waarvoor

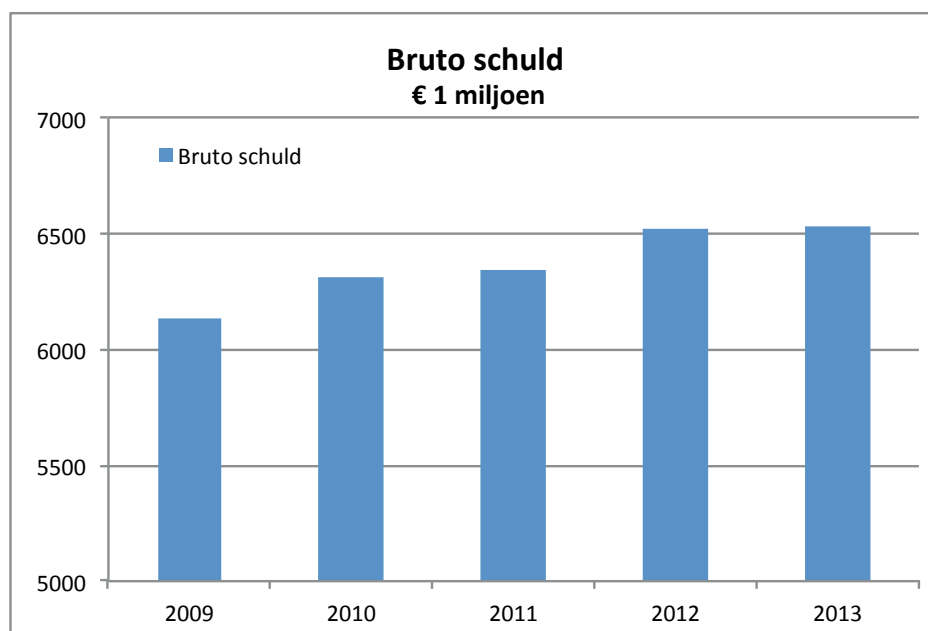
al dekking aanwezig is binnen de begroting (riolering) en vervangingsinvesteringen. Bij de bepaling van het totaalbedrag hebben wij de investeringen van de gemeente Nijmegen in verband met de nieuwe Stadsbrug en nevengeul van de Waal voor een bedrag van ca. € 230 miljoen niet meegenomen, omdat deze door het Rijk zijn gefinancierd.

5. Schuldpositie

Voor het doen van investeringen en het (voor) financieren van de grondexploitatie trekken gemeenten leningen aan. De afgelopen jaren is de leningenportefeuille steeds gegroeid. Weliswaar zijn de rentelasten (m.u.v. leningen voor de grondexploitatie) gedekt binnen de exploitatie, het totaal aan leningen is vaak zo groot dat stijgingen op de kapitaalmarkt de gemeenten voor problemen kunnen plaatsen. De ruimte voor aflossing/

(afschrijving) is vaak beperkt, zodat gemeenten zelfs bij een minimaal investeringsniveau de leningenportefeuille maar langzaam terug kunnen dringen. In 2013 is er nog zeer beperkt (+0,25%) sprake van een groei van de bruto-schuld. Met name de ontwikkelingen binnen de grondexploitaties (grondopbrengsten) zullen bepalen vanaf wanneer de schuldenlast terug gaat lopen.

Wilt u meer weten over de financiën van de Gelderse gemeenten, kijk dan op <http://ftgelderland.databank.nl>. Hierop zijn diverse financiële gegevens van individuele Gelderse gemeenten te bekijken.

September 2014
Provincie Gelderland, afd. KOB/IBT

Provincie Gelderland
Markt 11
6811 CG Arnhem
Postbus 9090
6800 GX Arnhem
T (026) 359 91 11
provincieloket@gelderland.nl
www.gelderland.nl